

POUŽÍVANIE CHEMIKÁLIÍ

Centrum pre chemické látky a prípravky, www.cchlp.sk, august 2010

Chemické látky ako zložky rozličných zmesí sú bežne dostupné verejnosti. Malospotrebiteľ si môže kúpiť čistiace a pracie prostriedky, lieky, kozmetiku, prostriedky na odpudzovanie hmyzu, hnojivá, konzervačné látky, oleje, autokozmetiku, stavebnú chémiu, atď. K takýmto chemikáliám je pripojený aj návod na bezpečné používanie. Obsahujú tiež informácie o nebezpečných vlastnostiach. Spotrebiteľ by však mal vždy zachovať opatrnosť a nepodceniť možné škodlivé účinky, ktoré môžu nastať pri nesprávnom použití. Skutočnosť, že chemikália je voľne dostupná v obchode, neznamená, že je možné ju používať akokoľvek. Navyše niektorí ľudia (napr. deti, alergici, starí ľudia) môžu mať zvýšenú citlivosť voči účinku niektorých látok podobne, ako je to napríklad pri bodnutí včelou. Niektoré účinky sa môžu prejaviť po dlhšom alebo často sa opakujúcom používaní. Nadmerné používanie chemikálií predstavuje záťaž pre organizmus s potenciálnymi neskoršími škodlivými účinkami. Je tiež dôležité, aby spotrebiteľ, ktorý používa určitú chemikáliu a pozoruje napríklad svrbenie alebo zmenu povrchu pokožky, prestal používať túto chemikáliu, resp. aby zabránil priamemu kontaktu s ňou napr. použitím ochranných rukavíc. Pri chemikáliách, ktoré prichádzajú priamo do kontaktu s pokožkou (napr. čistiace prípravky obsahujúce látky vysušujúce pokožku alebo repelenty) môžu byť následky výraznejšie, keď sa ošetrovaná pokožka vystavuje slnku, resp. keď je poškodená (spálená) slnkom.

Aj bežné chemikálie, ktoré nie sú klasifikované ako nebezpečné a dokonca môžu byť aj zložkou potravín (napr. kuchynská soľ), môžu za určitých podmienok predstavovať riziko pre zdravie. Samotná skutočnosť, že niektorá chemikália nie je klasifikovaná ako nebezpečná, neznamená automaticky, že nemá žiadne účinky na zdravie človeka.

Mnohé látky sa v zmesiach používajú len v nižšej koncentrácii, pretože pri vyššej koncentrácii sa môže významne zvýšiť riziko ohrozenia zdravia. Okrem koncentrácie je významným faktorom aj doba vystavenia sa účinku chemickej látky. Čím je čas pôsobenia látky dlhší, tým aj narastá možnosť škodlivého účinku na organizmus.

Chemikálie majú množstvo užitočných vlastností, pre ktoré sa používajú, avšak tak isto ako aj iné výrobky (napr. automobil) môžu pri nesprávnom použití ohroziť zdravie ľudí.

Chemikálie sa majú používať len v nevyhnutnej miere, nie však nadmerne. Podobne ako je tomu pri používaní akýchkoľvek iných chemických látok (či už ide napr. o lieky, chemikálie používané v domácnosti, farby, atď.), treba sa riadiť zásadou predbežnej opatrnosti a s chemikáliami zaobchádzať rozumne.